

Tariffnemnda
Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref
14/3273 -

Dato
25.09.2014

Svarbrev tariffnemnda

Innledning

Det vises til brev fra Tariffnemnda av 20. juni 2014 vedrørende utkast til forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter og elektrofag, samt spørsmål om videreføring av fire allmenngjorte avtaler. Tariffnemnda har ikke tatt stilling til om det foreligger grunnlag for allmenngjøring i noen av disse sakene, men ønsker å bruke høringsrunden til å innhente mer informasjon.

Finansdepartementets vurdering

Bedrifter i Norge skal konkurrere på like vilkår og skal ikke ha konkurransefortrinn som følge av uakseptable lønns- og arbeidsvilkår sammenliknet med normen i norsk arbeidsliv. Allmenngjøring av tariffavtaler brukes som virkemiddel for å forhindre sosial dumping. Samtidig representerer allmenngjøring et direkte inngrep i lønnsdannelsen fra myndighetenes side som kan ha konsekvenser for arbeidsmarkedets funksjonsmåte utover virkningene på sosial dumping.

Holden III-utvalget (NOU 2013: 13) drøfter nye utfordringer for lønnsdannelsen som følge av stor arbeidsinnvandring og peker på allmenngjøringsinstituttets rolle i å motvirke svært lave lønninger i en del bransjer. Samtidig peker utvalget på at ordningen har noen problematiske sider, bl.a. at den kan øke kostnadsnivået for enkelte virksomheter. Myndighetene og partene bør derfor løpende vurdere om allmenngjøringsordningen fungerer tilfredsstillende.

Etter departementets vurdering er det viktig at allmenngjøringsordningen framstår som et effektivt virkemiddel med bred oppslutning blant arbeidslivets parter.

At det avdekkes lønsvilkår for utenlandske arbeidstakere som er lavere enn tariffestet lønn, innebærer ikke nødvendigvis at lønsvilkårene er dårligere enn for andre norske

arbeidstakere. Det vil bl.a. avhenge av avtaledekningen i bransjen. Myndighetene har også andre virkemidler mot sosial dumping, herunder kontrollordninger under både Arbeidstilsynet, politiet og skatteetaten. I Revidert nasjonalbudsjett 2014 understreker Regjeringen at arbeidet mot sosial dumping skal fortsette, bl.a. ved å styrke Arbeidstilsynet og ved å vurdere nye tiltak. Samtidig skal de tiltakene som hittil er satt i verk mot uakseptable lønns- og arbeidsvilkår, evalueres.

Det følger av allmenngjøringsloven at utenlandske arbeidstakere skal sikres lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har. Ved utformingen av allmenngjøringsvedtak må en også se hen til betydningen av en velfungerende lønnsdannelse som kan legge til rette for høy yrkesaktivitet og lav arbeidsledighet over tid. Studier tyder på at allmenngjøringsinstituttet bidrar til å øke lønningene. Særlig i bransjer med liten avtaledekning, kan allmenngjøring bidra til at lønnsnivået for uorganiserte bedrifter øker, også for norske arbeidstakere. Samtidig betyr høyere lønnsnivå isolert sett lavere lønnsomhet. Det vil redusere etterspørselen etter både norske og utenlandsk arbeidstakere, både fra eksisterende og potensielt fra nye bedrifter. Det kan særlig ramme arbeidstakere med lav produktivitet.

Etter loven kan Tariffnemnda treffe vedtak hvis utenlandske arbeidstakere samlet sett har påviselig dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn hva norske arbeidstakere har. Dette er et beviskrav. Dokumentasjonen om de konkrete forholdene må være tilstrekkelig til å foreta en slik vurdering. I noen av de sakene som nå er til vurdering, påpeker LO at dokumentasjonen er mangelfull. Departementet merker seg at nemnda ber om mer informasjon i høringsrunden for å ha et bedre beslutningsgrunnlag før vedtak fattes.

Finansdepartementet vil videre vise til at det i forarbeidene i allmenngjøringsloven er understreket at allmenngjøring ikke skal benyttes i større grad enn det som er nødvendig for å oppfylle formålet med loven, og at det ikke må treffes allmenngjøringsvedtak hvis siktemålet er å gi norske tariffavtaler generelt et utvidet område. Når LO i saken om fiskeindustribedrifter har foreslått allmenngjøring av bestemmelser utover tariffavtalen, blir det særlig viktig å vurdere dette hensynet.

Allmenngjøring er i utgangspunktet midlertidig, og allmenngjorte forskrifter gjelder for avgrensede perioder. Dokumentasjonskravet er mindre strengt når det gjelder vurdering av videreføring. For å sikre legitimitet til ordningen må likevel også spørsmål om videreføring vurderes grundig. Da må en også se på virkningen av andre tiltak som er satt i verk. Kvaliteten på slike vurderinger vil trolig bli bedre når ordningen har vart en stund.

Med hilsen

Knut Moum e.f.
ekspedisjonssjef

Sigrid Russwurm
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer